

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 437/2018-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. marca 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Mojmíra Mamojku prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť [REDAKČIA] [REDAKČIA] zastúpeného spoločnosťou JUDr. Bohuslav MAJCHRÁK, advokát, spol. s r. o., Nová Bystrica 850, v mene ktorej koná advokát JUDr. Bohuslav Majchrák, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cb 11/2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKČIA] na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cb 11/2011 porušené boli.

2. Okresnému súdu Piešťany prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cb 11/2011 konal bez zbytočných prietahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré mu je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 390,50 € (slovom tristodevät'desiat eur a päťdesiat centov) na účet spoločnosti JUDr. Bohuslav MAJCHRÁK, advokát, spol. s r. o., Nová Bystrica 850, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. júna 2018 doručená ústavná s'ťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „s'ťažovateľ“ alebo „žalobca“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cb 11/2011 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu ústavnej s'ťažnosti predovšetkým vyplynulo, že žalobou doručenou okresnému súdu 25. januára 2011 sa s'ťažovateľ ako žalobca domáhal zaplatenia sumy 871,20 € s príslušenstvom. Konanie o žalobe je okresným súdom vedené pod sp. zn. 4 Cb 11/2011. S'ťažovateľ poukázal na tú skutočnosť, že „po vydaní Platobného rozkazu dňa 21.03.2011 sa prvé pojednávanie vo veci samej uskutočnilo dňa 04.06.2012. V období medzi mesiacmi máj 2011 a máj 2012 (takmer celých 12 mesiacov) došlo k prietahom

v konaní na strane súdu, keď v uvedenom období súd nevykonal žiadny úkon smerujúci k rozhodnutiu veci samej... Následne nastalo obdobie, keď súd relatívne bez prieťahov vo veci konal a dňa 04.01.2013 vydal rozhodnutie vo veci samej a to Rozsudok. Na základe podaného odvolania vo veci konal Krajský súd v Trnave, ktorý rozhodnutie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Po vrátení veci z KS (26.03.2014) došlo k ďalším prieťahom v konaní, keď súd zaslal predvolanie na pojednávanie až dňa 13.11.2014, teda po dobu takmer 8 mesiacoch bol nečinný. Napokon... došlo opätovne k vzniku zbytočných prieťahov v konaní na strane súdu, a to v období od zaslania môjho oznámenia k výzve súdu (16.03.2017) až do 05.04.2018, teda viac ako 12 mesiacov, keď konajúci súd opäť nevykonal žiaden úkon smerujúci k rozhodnutiu veci samej (vytýčené termíny pojednávania vo veci boli následne zrušené).“.

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti zdôrazňuje: *„V dôsledku uvedenej nečinnosti či neefektívnemu konaniu došlo v konaní k zbytočným prieťahom v dĺžke celkom viac ako 3 roky. Je tak zrejmé, že ku dňu 25.05.2018 viac ako 34 mesiacov (takmer 3 roky, s novým prieťahom takmer 3 a pol roka) trvania z celkového 88 mesiacov (od 25.01.2011 ku 25.05.2018) trvajúceho sporu zapríčinil súd a teda vznikli nedôvodné a nezákonne.“*

4. Vzhľadom na uvedené, poukazujúc na prieťahy v napadnutom konaní, ktoré podľa názoru sťažovateľa svojím postupom a nečinnosťou spôsobil okresný súd, sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cb 11/2011 bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zároveň tiež v petite ústavnej sťažnosti požadoval prikázať okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prieťahov a priznať mu finančné zadosťučinenie v sume 2 500 € a úhradu trov konania.

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 437/2018-16 z 19. septembra 2018 ju prijal v celom rozsahu na ďalšie konanie.

6. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedníčku okresného súdu, aby sa vyjadrila k ústavnej sťažnosti a zároveň oznámila, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčka okresného súdu v prípise sp. zn. Spr. 653/18 z 18. októbra 2018 oznámila, že netrvá na ústnom pojednávaní a súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania.

7. Predsedníčka okresného súdu v citovanom prípise podrobne opísala chronológiu procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní a zároveň k obdobiam nečinnosti súdu tvrdným v ústavnej sťažnosti uviedla:

„Obdobie od mája 2011 do mája 2012:

Vec bola z registra Rob po podanom odpore voči platobnému rozkazu dňa 07.06.2011 zapísaná do registra Cb a pridelená Mgr. Zimányimu na prejednanie a rozhodnutie, pričom v tom čase mal sudca viac ako 700 nevybavených vecí v senáte a jeho povinnosťou bolo konať v pridelených veciach podľa poradia nápadu, preto bol vo veci vytýčený termín pojednávania až dňa 25.4.2012. Daný spis bol po prevedení do registra Cb len päť mesiacov starý a pri viac ako 700 nevybavených starších veciach bolo povinnosťou sudcu konať v skôr napadnutých veciach.

Obdobie od mája 2014 do novembra 2014:

Vzhľadom na pravidelné čerpanie riadnej dovolenky sudcom v mesiacoch júl až august spravidla v trvaní 5 až 6 týždňov, sa oddialilo ďalšie konanie vo veci, ktorá sa vrátila z odvolacieho súdu a nebolo aktuálne rozpojednávaná.

Obdobie od marca 2017 do apríla 2018 :

Z obsahu spisu nevyplýva, že by neboli zo strany súdu vykonávané úkony smerujúce k rozhodnutiu veci, keďže v júni 2017 bol nariadený termín na september 2017, ktorý bol pre PN sudcu zrušený a nariadený bol nový termín na január 2018, ktorý bol taktiež zrušený pre PN sudcu. V tomto smere si dovoľujem poukázať na skutočnosť, že zo strany účastníkov, aj sťažovateľa, bolo opakovane žiadané o odročenie pojednávania aj pre práceneschopnosť, resp. nemožnosť sa pojednávania zúčastniť preto nie je akceptovateľná argumentácia, že neboli vykonávané úkony súdu, keď v tom čase boli nariadené dve pojednávania.“

8. Následne ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa, aby sa vyjadril, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň mu zaslal vyjadrenie predsedníčky okresného súdu sp. zn. Spr. 653/18 z 18. októbra 2018 na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska.

9. Právny zástupca sťažovateľa v podaní doručenom ústavnému súdu 19. novembra 2018 oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania, a pripojil vyjadrenie sťažovateľa, v ktorom sa predovšetkým uvádza, že *„dôvody nečinnosti súdu v rozhodných obdobiach... nemajú žiaden vplyv pre vyvodenie záveru, že v konaní došlo k zbytočným prieťahom, práve naopak, svedčia o nich... Ako to vyplýva z judikatúry Ústavného súdu SR, na ktorú som poukázal v sťažnosti, všeobecné tvrdenia súdov o zaťažnosti sudcov neospravedlňujú zbytočné prieťahy v konaní, pretože je to štát, ktorý má zabezpečiť reálne naplnenie ústavného práva na spravodlivý proces. Rovnako tak je bezpredmetná argumentácia dovolenkou sudcu v letných mesiacoch roku 2014 v trvaní max 6 týždňov, ktorá súdu nijako nebránila vytýčiť termín pojednávania počas 8 mesiacoch. V neposlednom rade neobstojí ani tvrdenie, že súd od marca 2017 až apríla 2018 konal bez prieťahov, keď vytýčil termín pojednávania. Samotné vytýčenie pojednávania za kalendárny rok nie je úkon smerujúci v rozhodnutiu veci v pravom zmysle, keďže ešte automaticky neznamená, že sa bude aj konať. Súdby by takto poľahky vylúčili v konaniach prieťahy, čo je v rozpore s princípmi sporového konania a hlavne jeho rýchlosti a efektívnosti konania a pojednávania. Záverom tak uvádzam, že dôvody uvedené predsedníčkou neospravedlňujú zbytočné prieťahy v konaní, ani neospravedlňujú, že o mojej žalobe o zaplatenie 871,20 € s prísl. sa koná už takmer osem rokov, pričom vec nebola právoplatne skončená.“*

II.

10. Zo spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie vedené okresným súdom vo veci sťažovateľa ústavný súd zistil nasledujúci prehľad procesných úkonov:

Dňa 25. januára 2011 bola okresnému súdu doručená žaloba sťažovateľa s návrhom na vydanie platobného rozkazu proti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“), o zaplatenie sumy 871,20 € s príslušenstvom (konanie bolo pôvodne vedené pod sp. zn. 5 Rob 4/2011).

Okresný súd vydal 21. marca 2011 platobný rozkaz sp. zn. 5 Rob 4/2011, proti ktorému žalovaný podal 15. apríla 2011 odpor.

Dňa 25. apríla 2012 bol nariadený termín pojednávania na 7. máj 2012, pojednávanie sa z dôvodu kolízie pojednávaní právneho zástupcu žalobcu neuskutočnilo a bolo odročené na 4. jún 2012.

Pojednávanie, ktoré sa na okresnom súde uskutočnilo 4. júna 2012, bolo odročené na 10. september 2012 na doplnenie dokazovania výsluchom žalobcu a svedka.

Dňa 10. septembra 2012 právny zástupca žalobcu upovedomil súd o tom, že žalobca bude na území Slovenskej republiky od 20. decembra 2012 do 6. januára 2013.

Pojednávanie nariadené na 10. september 2012 bolo odročené na 12. október 2012 z dôvodu nemožnosti zabezpečenia účasti žalobcu na pojednávaní.

Pojednávanie nariadené na 12. október 2012 bolo odročené na 28. december 2012 z dôvodu nemožnosti zabezpečenia účasti žalobcu na pojednávaní.

Dňa 11. októbra 2012 právny zástupca žalovaného požiadal o zmenu termínu pojednávania z dôvodu naplánovanej dovolenky.

Dňa 15. októbra 2012 bol nariadený termín pojednávania na 4. január 2013.

Na pojednávaní, ktoré sa na okresnom súde uskutočnilo 4. januára 2013, bol vyhlásený rozsudok č. k. 4 Cb 11/2011-106 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“), ktorý bol 4. februára 2013 vyhotovený a okresným súdom odoslaný žalobcovi a žalovanému.

Dňa 22. februára 2013 sa žalovaný odvolal proti rozsudku okresného súdu.

Dňa 25. marca 2013 bol spis predložený Krajskému súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o podanom odvolaní.

Dňa 31. januára 2014 krajský súd uznesením č. k. 21 Cob 68/2013-125 (ďalej len „uznesenie o odvolaní“) zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 26. marca 2014 krajský súd spis vrátil okresnému súdu.

Dňa 27. marca 2014 okresný súd odoslal uznesenie krajského súdu o odvolaní žalobcovi a žalovanému.

Dňa 7. novembra 2014 bol nariadený termín pojednávania na 21. január 2015.

Pojednávanie nariadené na 21. január 2015 bolo bez prejednávania odročené na 1. apríl 2015 z dôvodu chyby v doručení predvolania sporovým stranám.

Pojednávanie nariadené na 1. apríl 2015 bolo odročené na 25. máj 2015 z dôvodu doplnenia dokazovania výsluchom konateľa žalovaného, ktorý sa na pojednávanie nedostavil.

Pojednávanie nariadené na 25. máj 2015 bolo odročené na 11. september 2015 z dôvodu doplnenia dokazovania.

Pojednávanie nariadené na 11. september 2015 bolo na žiadosť právneho zástupcu žalovaného bez prejednávania odročené na 4. december 2015.

Dňa 2. decembra 2015 právny zástupca žalobcu požiadal o odročenie pojednávania z dôvodu jeho práceneschopnosti.

Pojednávanie nariadené na 4. december 2015 bolo bez prejednávania odročené na 24. február 2016.

Dňa 21. januára 2016 bol termín pojednávania zmenený na 8. apríl 2016 z dôvodu práceneschopnosti zákonného sudcu.

Dňa 5. apríla 2016 právny zástupca žalobcu požiadal o odročenie pojednávania z dôvodu na strane žalobcu.

Pojednávanie nariadené na 8. apríl 2016 bolo bez prejednávania odročené na 20. máj 2016.

Pojednávanie, ktoré sa na okresnom súde uskutočnilo 20. mája 2016, bolo po prejednaní a výsluchu svedka odročené na neurčito.

Dňa 9. júna 2017 bol nariadený termín pojednávania na 29. september 2017.

Dňa 20. septembra 2017 bol termín pojednávania zrušený a nariadený nový termín na 24. január 2018 z dôvodu práceneschopnosti zákonného sudcu.

Dňa 19. januára 2018 bol termín pojednávania zrušený z dôvodu práceneschopnosti zákonného sudcu.

Dňa 4. mája 2018 bol nariadený termín pojednávania na 26. september 2018.

Na pojednávaní, ktoré sa na okresnom súde uskutočnilo 26. septembra 2018, bola nariadená obhliadka na mieste samom, ktorá sa podľa informácie poskytnutej okresným súdom aj uskutočnila. Od tohto úkonu nevykonal okresný súd žiadny ďalší relevantný procesný úkon.

III.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

12. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13, § 16 až § 28, § 32 až § 248, § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

13. Vzhľadom na oznámenia predsedníčky okresného súdu a právneho zástupcu sťažovateľa, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

14. V súlade s čl. II bodom 2 písm. b) Dodatku č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. marca 2018 do 28. februára 2019 v období od 17. februára 2019 do prijatia nového rozvrhu práce pri predkladaní vecí do senátu sudkyňou spravodajkyňou Janou Laššákovou pracuje prvý senát ústavného súdu v zložení: Jana Baricová (predsedníčka senátu), Jana Laššáková a Mojmir Mamojka. Vzhľadom na uvedené senát ústavného súdu rozhodol vo veci ústavnej sťažnosti sťažovateľa v zložení tak, ako to je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

15. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cb 11/2011 dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

16. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02, I. ÚS 132/03).

17. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

18. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

19. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplývala do 30. júna 2016 z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý bol s účinnosťou od 1. júla 2016 zrušený a počnúc týmto dňom je úprava civilného sporového, civilného mimosporového a správneho súdneho konania predmetom Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku.

20. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá, ako aj z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, v ktorý sa bude konať nové pojednávanie. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, bol súd prvého stupňa podľa § 226 OSP viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

21. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý aj do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku.

22. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom, a teda či bolo alebo nebolo porušené základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: (1) právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, I. ÚS 398/2016). V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu prerokúvanej veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

23. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že ide o vec, ktorá tvorí bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov (obchodnoprávny spor o zaplatenie dlžnej sumy z nezaplatenej faktúry) a v zásade ju nemožno hodnotiť po stránke právnej ako zložitú, čo sa vzťahuje aj na napadnuté konanie. Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení taktiež nepoukázala ani na právnu, ani na skutkovú zložitost' veci.

24. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania s'ťažovateľa v preskúmvanej veci, pozornosti ústavného súdu neušlo, že z celkového počtu sedemnástich pojednávanií, ktoré okresný súd nariadil, boli tri termíny zrušené z dôvodov vzniknutých na strane s'ťažovateľa, resp. dva z dôvodu na strane právneho zástupcu s'ťažovateľa. Zároveň ústavný súd poukazuje na tú skutočnosť, že z celkového počtu dvanástich pojednávanií, ktoré sa aj uskutočnili, sa s'ťažovateľ osobne zúčastnil len na štyroch.

Tieto okolnosti podľa názoru ústavného súdu prispeli k predĺženiu napadnutého konania a boli zohľadnené na ťarchu s'ťažovateľa pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným priet'ahom.

25. Napokon ústavný súd pristúpil k hodnoteniu tretieho kritéria, a to samotného postupu okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojej

ustálenej judikatúry, podľa ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

26. Ústavný súd sa podrobne oboznámil s doterajším priebehom napadnutého konania a zistil, že sa začalo 25. januára 2011, trvá 8 rokov a 2 mesiace a doteraz nie je právoplatne skončené, pričom rozsudok okresného súdu vo veci samej zo 4. januára 2013 bol krajským súdom zrušený a vec bola okresnému súdu vrátená na ďalšie konanie. Je zrejmé, že okresný súd nezvolil v súdnom konaní taký procesný postup, ktorý by smeroval k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádzal.

27. Ústavný súd ďalej zdôrazňuje, že z prehľadu procesných úkonov súdu vykonaných v napadnutom konaní identifikoval niekoľko dlhších období nečinnosti okresného súdu. Ústavný súd konštatuje, že okresný súd nariadil prvé pojednávanie až po roku od podania odporu žalovaným (15. apríl 2011 – 25. apríl 2012), po vrátení veci z krajského súdu nariadil okresný súd ďalšie pojednávanie na 21. január 2015 opäť až po viac ako siedmich mesiacoch (27. marec 2014 – 7. november 2014), pričom pojednávanie muselo byť bez prejednania veci odročené na 1. apríl 2015 z dôvodu chyby v doručení predvolania sporovým stranám. Ďalej ústavný súd konštatuje, že okresný súd bol absolútne nečinný v období od 20. mája 2016, keď bolo pojednávanie odročené na neurčito, až do 4. mája 2018, keď okresný súd nariadené termíny pojednávania (na 29. september 2017 a 24. január 2018) zrušil bez prejednania veci z dôvodov na strane okresného súdu (praceneschopnosť zákonného sudcu), pričom ďalší termín pojednávania bol nariadený až na 26. september 2018.

Ústavný súd na druhej strane poukazuje na skutočnosť, že v dôsledku žalovaným podaného odvolania proti rozsudku okresného súdu bola vec v období jedného roka (marec 2013 až marec 2014) na krajskom súde, pričom obdobie konania vedeného krajským súdom nemožno pričítať na vrub okresnému súdu, ktorý dĺžku jeho trvania žiadnym spôsobom nemohol ovplyvniť.

28. Ústavný súd už judikoval, že povinnosťou všeobecného súdu je organizovať svoj procesný postup v súdnom konaní tak, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň obrátila strana sporu, či účastník konania (m. m. IV. ÚS 341/04). V súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou (I. ÚS 19/00, II. ÚS 61/03, IV. ÚS 137/04) ústavný súd preto neakceptuje okolnosť spočívajúcu v existencii práceneschopnosti zákonného sudcu ako objektívnu okolnosť, ktorá by vylučovala zodpovednosť všeobecného súdu za vzniknuté zbytočné priesťahy.

29. Ústavný súd identifikoval zároveň jedno kratšie obdobie nečinnosti okresného súdu, a to od 12. novembra 2018, keď okresný súd vykonal obhliadku na mieste samom, do marca 2019, keď okresný súd nevykonal žiadny ďalší úkon smerujúci k rozhodnutiu v merite veci.

30. Na základe uvedeného ústavný súd, zohľadňujúc najmä doterajšiu zjavne neprimeranú dĺžku napadnutého konania (viac ako 8 rokov), ako aj obdobia absolútnej nečinnosti okresného súdu v súhrne predstavujúce takmer 4 roky, ako aj prihliadnúc na obdobie trvania odvolacieho konania (1 rok), ktoré však nemožno pričítať na ťarchu okresného súdu, dospel k záveru, že okresný súd vo veci sťažovateľa spôsobil vznik zbytočných priesťahov, čím porušil jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

31. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Keďže napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cb 11/2011 konal bez zbytočných priesťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

32. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie [obdobne § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde].

33. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Podľa § 135 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, v lehote do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu priznané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nezaplatí, zvyšuje sa finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

34. Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 500 € z dôvodov uvedených v ústavnej sťažnosti, poukazujúc najmä na dlhotrvajúcu právnu neistotu, „*keď sa súdna ochrana javí skôr ako iluzórna než ako reálna.*“.

35. Vychádzajúc z doterajšej dĺžky napadnutého konania a prihliadajúc na obdobia nečinnosti okresného súdu, ústavný súd konštatuje, že v posudzovanej veci existujú dôvody na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Pri ustálení výšky finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal na celkovú dobu napadnutého konania, jeho priebeh a na mieru zavinenia okresného súdu na vzniknutých prierahoch, ako aj na správanie sťažovateľa v napadnutom konaní. Podľa názoru ústavného súdu konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci zodpovedá priznanie finančného zadosťučinenia v sume 1 000 €, a preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu.

V.

36. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov právneho zastúpenia, ktoré sťažovateľovi vznikli v konaní pred ústavným súdom.

37. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

38. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov právneho zastúpenia sťažovateľa vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

39. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2018 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti). Vzhľadom na skutočnosť, že vyjadrenie doručené ústavnému súdu 19. novembra 2018 neobsahovalo žiadnu novú argumentáciu, ktorou by sťažovateľ podporil záver o ústavnej neudržateľnosti postupu okresného súdu v napadnutom konaní, ústavný súd náhradu trov konania za tento úkon sťažovateľovi nepriznal.

40. Podľa Štatistického úradu Slovenskej republiky bola v 1. polroku roka 2017 (§ 1 ods. 3 vyhlášky) priemerná mesačná mzda v hospodárstve Slovenskej republiky v sume 921 € (z toho jedna šestina v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky sa rovná sume 153,50 € a jedna stotina v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky sa rovná sume 9,21 €).

41. Sťažovateľovi patrí ako náhrada trov právneho zastúpenia náhrada za 2 úkony právnej služby v roku 2018 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky spolu v sume 307 €. Zároveň mu patrí režijný paušál v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky spolu v sume 18,42 €. Celková suma náhrady trov konania predstavuje po jej zvýšení o daň z pridanej hodnoty, ktorej platiteľom

je právny zástupca sťažovateľa, sumu 390,50 € [slovom tristodevät'desiat eur a päťdesiat centov (bod 4 výroku tohto nálezu)].

42. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

43. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. marca 2019